

Літинська Д.Ю., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент

ПРАВО НА ВІДПОЧИНОК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Одним з основоположних прав людини є право на відпочинок. Відпочинок – це час, який ми проводимо з метою відновлення нормального стану організму. Ми відволікаємося від звичних справ на користь тому, що не могли робити зайняті працею. Що також забезпечує потреби людини, як біологічної істоти, адже відпочинок – це та необхідність, якої слід дотримуватися задля зміцнення здоров'я людини.

В міжнародно-правовому регулюванні, право на відпочинок регулюється нормативними документами ООН, МОП, Ради Європи, Європейського Союзу та іншими регіональними організаціями. До прикладу, стаття 24 Загальної декларації прав людини: кожна людина має право на відпочинок і дозвілля, включаючи право на розумне обмеження робочого дня та на оплачувану періодичну відпустку; та ст. 7 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права людини: визнається право на відпочинок, дозвілля і розумне обмеження робочого часу та оплачувану періодичну відпустку.

Першочергово, право на відпочинок закріплюється статтею 45 Конституції України, яке забезпечує: 1) право на надання днів щотижневого відпочинку; 2) оплачуваної щорічної відпустки; 3) встановлення скороченого робочого дня щодо окремих професій і виробництв; 4) та скороченої тривалості роботи у нічний час [1]. Крім того, Україною ратифікована Конвенція МОП № 132 про оплачувані відпустки [5]. Бо відпустка – це один із видів часу на відпочинок. Що також досить докладно врегульований в конвенціях та рекомендаціях Міжнародної організації праці.

З часу повномасштабного вторгнення Росії на територію України, питання відпусток стало актуальним так як виникли обмеження цього права відповідно до ст. 64 Конституції України, зокрема, через відсутність статті 45 в переліку передбачених неможливістю обмеження конституційних прав і свобод. Попри те, що право на відпочинок є одним з основоположних прав людини, до нього можуть бути використані обмеження. І саме в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Тож право на відпочинок законно може бути обмежене. А з

публікацією Закону України від 15.03.2022 р. «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» [2], воно стало обмеженим. Законом № 2136-IX було визначено: 1) можливість встановлювати тривалість робочого тижня в обсязі до 60 годин на тиждень (для працівників із скороченим робочим часом – до 40 годин; 2) скорочення щотижневого безперервного відпочинку до 24 годин; 3) максимальна тривалість щорічної основної оплачуваної відпустки 24 календарні дні [2]. Також, як такі, що не застосовуються норми: 1) статті 53 (тривалість роботи напередодні святкових, неробочих і вихідних днів); 2) частини першої статті 65 (граничні норми застосування надурочних робіт); 3) частин третьої – п'ятої статті 67 (механізм переносу вихідного дня, що співпадає із святковим); 4) статей 71, 73 (святкові і неробочі дні); 5) норми частин першої і другої статті 54 (тривалість роботи в нічний час) КЗпП України.

Відповідно до вище вказаного законодавства право на відпочинок має певні обмеження. Проте, в Указі Президента України № 64/2022, де визначено обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбаченні статті 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України [3]. Ми бачимо відсутність ст. 45 про відпочинок, попри фактичне обмеження цього права. В цьому можна побачити порушення порядку обмеження прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану в Україні [4, с. 77].

Слід зазначити, що таке реформування є резонним наслідком, попри помилку в порядку обмежень прав і свобод людини й громадянина в умовах воєнного стану. Оскільки введення воєнного стану сформувало правові основи нової української реальності потрібно було запровадити реформи трудового законодавства України, а право на відпочинок та його складові входять до трудового законодавства. Адже, зважаючи на ці нові реалії: складні умови праці, повні небезпеки; відтік працівників в інші регіони країни та закордон; економічний спад та решту факторів зумовлених воєнним станом, потрібно було забезпечити на належному рівні роботу підприємств, зайнятість населення та підтримку національної економіки. Тому реформування трудових відносин, подекуди, потребує запровадження жорстких заходів та обмежень, в тому числі обмежень прав працівників.

Отже, право на відпочинок є одним з основоположних прав людини, визнаним Європейським співтовариством та законодавством України. В умовах воєнного стану, воно зазнало значних обмежень, попри його відсутність в переліку статей з обмеженням конституційних прав і свобод людини і громадянина. Незважаючи на помилку в порядку обмежень прав і свобод людини й громадянина в умовах воєнного стану, реформування права на відпочинок є необхідністю зважаючи на реалії воєнного конфлікту.

Література

1. Конституція України від 28 чер. 1996 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 бер. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
3. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України № 64/2022 від 24 лют. 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
4. Черноус С.М. Конституційне право працівників на відпочинок: проблеми обмеження в умовах воєнного стану в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 4. С. 71-78.
5. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 132 (переглянутої) 1970 року про оплачувані відпустки: Закон України від 9 трав. 2001 р. № 31 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2481-14#Text> (дата звернення: 24.04.2023).

УДК 347.824 (043.2)

Макеєв А.О., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Макеєва О.М., к.ю.н., доцент

ДОГОВІР ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Договір перевезення повітряним транспортом або договір повітряного перевезення займає важливе місце, оскільки є основним у системі засобів правового регулювання відносин перевезення, однак має деякі специфічні ознаки, пов'язані насамперед із видом транспорту, яким здійснюється безпосередньо перевезення.

Актуальність теми дослідження обумовлена особливим значенням повітряних перевезень для національної економіки, недостатністю та недосконалістю правового регулювання відносин, які регулюють повітряні перевезення. Хоч нині і припинені повітряні перевезення в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну, проте після перемоги України потреба у повітряних перевезеннях для відбудови України зросте та буде необхідною. Питання дослідження перевезення повітряним транспортом вивчали такі вчені як: І. Безлюдько, В. Вітрянський, О. Дзера, І. Діковська, Н. Кузнецова, В. Луць, О. Оніщенко.

Правове регулювання повітряних перевезень забезпечується низкою